

Villilohi ry

KIRJE

3.1.2022

Mika Oraluoma
Kalatalousviranomainen
Lapin Ely -keskus

HUOLENILMAISU KALATALOUSALUEIDEN KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMIIN LIITTYEN

Kalatalousalueen tehtävä on toteuttaa kalastuslakia, ei tehdä esityksiä sitä vastaan. Villilohi ry on huolestunut siitä, että nyt on havaittu useiden kalatalousalueiden, varsinkin Kemijoen vesistöalueella, käyttö- ja hoitosuunnitelmissa useita kalastuslain vastaisuuksia. Lain kirjainta ja henkeä on noudatettava. Villilohi ry vetoaa viranomaiseen, että tähän asiaan kiinnitetään erityistä huomiota.

Kalastuslaki on säädetty mahdollistamaan alueella luontainen kalakantojen lisääntyminen ja sitä kautta mahdollistamaan kestävä kalastus tulevaisuudessa kaikissa virtavesissä, järvissä aina Itämeren alueelle saakka. Kalatalousalueiden on noudatettava kalastuslain 36§ mukaisia kansallista lohi- ja meritaimenstrategian sekä kansallisen kalatiestrategian tavoitteita.

Kalatalousalueen tavoitetila täytyy olla kalastuslain 1 § mukainen. Kalojen luontainen lisääntyminen on mahdollistettava ja sitä on tuettava. Kalastuslain 73§ mukaisesti vieraskalalajien leviäminen on estettävä. Tämä on tehtävä niin tehokkaasti, että vieraslajit eivät häiritse tai estä alueen luontaisten kalakantojen lisääntymistä tai palauttamista. Vieraslajien olemassaoloa vesistöissä ei pidä mitenkään edistää.

Kirjolohi on vieraslaji. Se on alkuperäislajien ravintokilpailija. Sen esiintyminen virtavesissä vaikeuttaa vaelluskalojen lisääntymistä ja aiheuttaa alkuperäislajeille jopa syrjäyttämisuhan.

Kuha on virtavesiin kuulumaton laji. Eri ekologisen lokeron lajina se tekee tuhoa jokiluonnon alkuperäislajeille syömällä kaikki pienet lohikalat. Ne ovat kuhan suurinta herkkua. Niin kauan kuin kuhaa esiintyy virtavesialueella, pitää pidättäytyä istuttamasta vaelluskaloja alle 12 cm:n mittaisina poikasina. Vaelluskalat on istutettava kuhapitoisille alueille riittävän suurina yksilöinä. Parempi olisi kuitenkin toteuttaa istutustoiminta mätirasia- tai pienpoikasistutuksina latvavesien mataliin virtavesiin, jolloin mahdollistetaan myös vaelluskalojen leimautuminen tuleville lisääntymisalueille. Näillä alueilla ei myöskään kuha asustele. Kuhan istutuksissa pitää keskittyä sen luontaisille esiintymisalueille järviin ja mereen, mikäli luontaista lisääntymistä täytyy jostain syystä siellä vahvistaa. Kalatalousalueen ei tule suunnitelmissaan myöskään esittää alueelleen uusia lain tuntemattomia kalalajeja, kuten tammukka.

Kalatalousalueet ovat yleisesti virtavesiensä osilta keskellä perinteisiä kalojen vaellusreittejä, joissa on mahdollistettava vapaa liikkuminen ja lisääntyminen. Kalastuskiellot on pidettävä ehdottomasti kalastusasetusten mukaisina, jotta vaelluskaloille varmistetaan luonnonmukainen lisääntyminen. Sen edellytyksenä on, että kalatalousalue noudattaa alueella kalastusasetuksen mukaisia alamittoja. Näin pyritään varmistamaan, että kalalajit pääsevät lisääntymään luonnonmukaisesti kutukypsinä vähintään kerran elinkiertonsa aikana. Käyttö- ja hoitosuunnitelmassa ei tule myöskään esittää kalastuslain ja asetuksen vastaisia pyyntimuotoja, eikä pyyntiaikoja tule muuttaa sallivimmiksi.

Kalatalousalueiden pääuoman ja sivujokien virtavesillä sijaitsevat vaelluskalojen lisääntymisalueet ja niiden kunnostustarpeet ja -hankkeet tulee tunnistaa. Kalatalousalueella itselläänkin on mahdollisuus ja velvollisuus osallistua omalta osaltaan lisääntymisalueiden kunnostuksiin. Kaikki lisääntymisalueet ja niiden kunnostuskohteet tulee kirjata alueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan. Monilla kalatalousalueilla on tämän suhteen pahoja puutteita suunnitelmissaan ja niistä puuttuu merkittäviä vaelluskalojen lisääntymisalueita. Pahin tilanne lienee Keski-Kemijoen kalatalousalueella – siellä Sierilän alueen luonnollisen jokiosuuden ja Ounasjoen yhtymäkohdan virtavesiluonto vaelluskalapotentiaaleineen on jäänyt kokonaan huomioimatta, vaikka se on valtakunnallisesti poikkeuksellisen merkittävä. Villilohi ry pitää näitä puutteita erittäin vakavina ja vetoaa viranomaiseen, että tähän asiaan kiinnitetään erityistä huomiota.

Virtavedet eivät yleensä käy kaupallisen kalastuksen kohteiksi, ennen kuin alueelle saadaan elinvoimaiset luonnossa lisääntyvät vaelluskalakannat. Nykyisellään kalakantojen ja alueiden tuotot eivät riitä kestävän kaupallisen kalastuksen toteuttamiseen.

Kalastusmatkailun taloudellinen onnistumisen mahdollisuus virtavesialueella ei liity istutettuihin vieraskalalajeihin, vaan luontaisesti lisääntyviin kokoluokaltaan isoihin vaelluskaloihin kuten taimen, merilohi, harjus ja siika. Kalatalousalueen toiminta on siis suunnattava virtaveden kalakantojen luonnonmukaiseen lisääntymiseen ja vaellusesteiden ohittamiseen, jotta alueen kaupallista kalastusta ja kalastusmatkailua päästään harjoittamaan

kalatalousalueiden hienojen mahdollisuuksien mukaan. Joella kalastavien tarpeita vastaamaan on suoritettava alkuperäislajien, merilohi ja taimen, kalastuskokoisten rasvaeväleikattujen yksilöiden istuttamisia.

Pääosat Suomen virtavesistä ovat tärkeitä vaelluskalareittejä. Tällä hetkellä monilla alueilla on vesivoimayhtiöiden padot estämässä ylösnousua. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että alasvaeltaminen olisi täysin estynyt, sillä voimalaturbiinien läpi pääsee runsaasti pienempää kalaa elävänä. Tämä on huomioitava käyttö- ja hoitosuunnitelmissa.

Kalatalousalueen ei tule olla hidastamassa kalatalousviranomaisen vesistöön hakemien kalatalousvelvoitteiden muuttamista. Päinvastoin, sen on kaikin keinoin tuettava viranomaisen lakiin perustuvaa vaatimusta palauttaa vaelluskalat padottuun vesistöön. Toimivat luonnonmukaiset kalatiet mahdollistavat valmistuessaan eliöstön, myös vaelluskalojen, ylösvaelluksen sekä turvallisen alasvaelluksen - kalatalousalueen on huomioitava tämä käyttö- ja hoitosuunnitelmaa laatiessaan.

Kalastuslain vastaisuudet käyttö- ja hoitosuunnitelmissa voivat tuottaa kalakannoille ja muulle virtavesien jopa uhanalaiselle elämälle arvaamattoman suurta ja ennakoimatonta vahinkoa. Kalakannat ovat kärsineet jo nyt monien syiden tähden vuosikausia hoitamattomista kalavesistä. Vaelluskalakannat ovat sukupuuton partaalla, eikä aikaa ole yhtään hukattavaksi. Siksi ilmaisemme suuren huolestuksen kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmissa oleviin puutteellisuuksiin ja virheellisyyksiin jopa lainvastaisuuksiin. Villilohi ry vetoaa viranomaiseen, että kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien sisältöön kiinnitetään erityistä huomiota niiden hyväksymisen yhteydessä.

Rovaniemellä 3.1.2022

Ystävällisin terveisin,
Villilohi – yhteistyöverkosto vaelluskalojen puolesta ry

Mika Suutari-Jääskö
puheenjohtaja

Sami Myllymäki
sihteeri

Jouko Sirkkala
hallituksen jäsen